

OLEN, MUTTA EN OLE

Pete Poskiparta kertoo, kuinka on mahdollista esiintyä ”yliluonnolliseen kykenevänä” mentalistina ja olla samaan aikaan julkisesti myös skeptikko.

NOUSEN ILTA ILLAN JÄLKEEN LAVALLE ja luon iluusioita ajatustenluvusta ja ennalta tietämisestä. Esitykseni saavat jotkut uskomaan, että minulla on yliluonnollisia kykyjä. Esityksen jälkeen kysyttäessä vastaan ympäripyöreästi, että ”minulla ei ole yliluonnollisia kykyjä, vaan kaikki on ahkeran harjoittelun tulosta”.

Seuraavana päivänä annan radiossa haastattelun ja toimittaja kysyy suoraan ”mihin esityksesi perustuu?” Vastaan asiallisesti, että käsikirjoitukseen ja harjoitteluun. Minulla ei ole ylimääräisiä aisteja eikä kokemuksia yliluonnollisista asioista. Päinvastoin minusta on tullut vuosi vuodelta kyynisempi kaikkea selittämätöntä ja mystistä kohtaan.

Minulta kysytään usein kuinka on mahdollista esiintyä mentalistina ja olla samaan aikaan julkisesti myös skeptikko. En ole koskaan kokenut tätä ristiriitaa ratkaisemattomana, pikemminkin kumpikin puoli tukee toisiaan. Mentalistina näen jatkuvasti, miten helposti ihminen uskoo nähneensä juuri täysin selittämättömän ihmeen. Tämä asettaa minut näköalapaikalle, kun yritetään ratkoa ongelmaa, miksi ihmiset uskovat yliluonnolliseen sen sijaan, että lähtisivät etsimään vastauksia näkemäänsä.

Työni kannalta onkin hienoa, että yleisö antaa minulle tilaa liikkuu, mutta samalla se tekee minut välillä surulliseksi. Ei siksi, etteikö mentalistina minun työni olekin saada ihmiset kysymään itseltään ”olikohan se sittenkin oikeaa ajatustenlukua” vaan siksi, että sillä mitä sanon tekäväni ei tunnu olevan juuri mitään merkitystä.

Kaikki kulminoituu ihmisen haluun uskoa, että ajatusluku, auran katsominen tai psykometria olisivat totta, ja esitykseni jälkeen moni haluaa vahvistusta uskolleen kertomalla omista rajakokemuksistaan tai tarinoita vanhasta rouvasta, joka kykeni katsomaan tulevaisuuteen. Jotkut inttävät jopa vastaan, kun myönnän avoimesti, ettei minulla todellakaan ole kontakteja tuonpuoleiseen eikä yhteyksiä henkimaailman olentoihin. Kertaalleen jopa aggressiivisen kuvan itsestään antanut henkilö torui mi-

nua siitä, että en avoimesti voi myöntää olevani paholaisen kätyri.

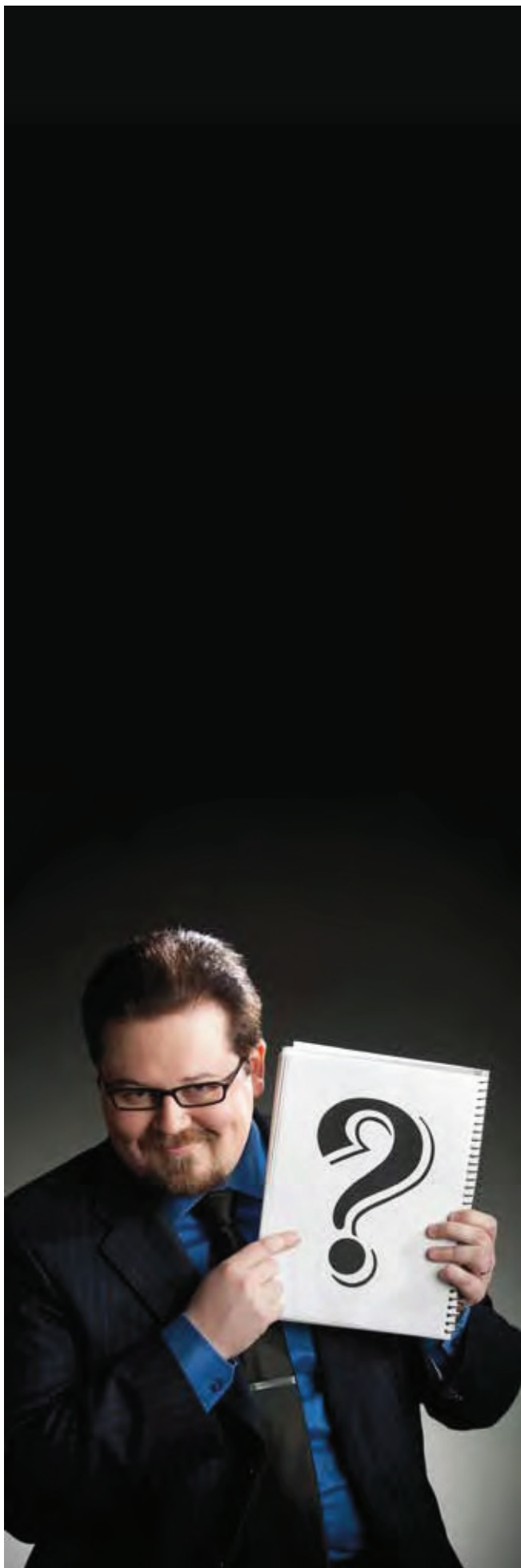
Nämä kaikki ovat siis tapahtuneet keikoilla eli paikoissa, joissa ihmiset katsovat esitystä, jota esiintyjä esittää. Olisin ehkä ymmärtäväisempi, jos soittaisin jonkun ovikelloa ja kertoisin kykeneväni katsomaan tulevaisuuteen kohtuullista korvausta vastaan. Juuri tämä on minusta avainkysymys, kun pohditaan esimerkiksi mentalistin tai vaikka kädestä ennustajan eettisiä kysymyksiä.

Jos lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että ihmiset ymmärtävät katsovansa esitystä, on minusta melkoisen mustavalkoista sensuroida esityksen sisältöä vain siksi, että sen välittämä maailmankuva ei satu yksin omani kanssa. Tällä perusteellahan monet elokuvat, jotka väittävät olevansa tositarinoita, pitäisi sensuroida, koska tarinat ovat aina väritettyjä ja dramatisoituja tekijöidensä näköisiä ja makuisia tulkintoja mahdollisesta tositarinasta. Viihteessä ja taiteessa eivät päde samat lainalaisuudet kuin oikeassa elämässä. Teatterissa voit tappaa saman ihmisen joka ilta joutumatta siitä vankilaan, mutta oikeassa elämässä tämä johtaa elinkautiseen.

TAIKURIT HUUHAAN KAATAJINA

HARRY HOUDINI, Dunninger, James Randi ja Banachek ovat kenties tunnetuimmat taikurit, jotka ovat julkisesti olleet kaatamassa huuhaa-uskomuksia ja kaikenlaisia hömppää osoittamalla, että väitetyt ilmiöt on helppo toistaa taikureille tutuilla menetelmillä. Loppu onkin roolissa pysymistä ja kenties omaa lapsenomaista uskoa, että nämä ihmeet voisivat joissakin olosuhteissa oikeasti tapahtua.

Sekä edellä mainittuja että meitä vähemmän nimekkäitä taikureita ja mentalisteja on ajanut skeptisyyteen juuri se seikka, että tiedämme temppujen salaisuudet. Näemme ja työskentelemme niiden kanssa koko ajan. Kun joku käyttää ihan samaa tekniikkaa tai temppua ja

väittää sen johtuvan siitä, että tekijällä on suora kontakti Jumalaan ja hän voi auttaa myös teitä, jos liitytte seuraajien joukkoon, niin yksinkertaisesti se on monelle meistä liikaa. Tulee pakonomainen tarve oikaista vääryys ja kertoa, että kykenen samaan vaikka minulla ei olekaan kontaktia yläkerran herran tai alakerran narrin kanssa.

Ongelmalliseksi asian tekee taikureiden oma eettinen koodisto, joka ehdottomasti kieltää temppujen salaisuuksien paljastamisen. Minäkin pidän temppujen paljastamista vain paljastamisen ilosta vahingollisena omaa työtäni kohtaan. Sen sijaan Uri Gellerin lusikantäivutusta ei tarvitse paljastaa todistaakseen, ettei siinä jyllää yliluonnolliset voimat vaan taito ja tekniikka, jolla itse taipuminen jää huomaamatta. Näin voin vain esittämällä saman todistaa asiani.

Tarvittaessa voin ottaa Mikki Hiiren taikurikirjasta yksinkertaisen tempun ja esittää sen täydelle salille insinöörejä, jotka eivät osaa selittää näkemäänsä. Kun paljastan, että minulla oli salainen avustaja yleisössä, joka näytti sormimerkeillä valitun kortin, niin yleisö kokee suuren pettymyksen. Se on tarkoituksin, koska periaatteessa juuri näin yksinkertaisilla konsteilla parantajapapit saavat yleisöstä tietoa, jota heillä ei jo valmiiksi uskossa olevan yleisön mielestä pitäisi olla.

Kun ammattitaikuri esittää jotain, niin lähtökohtaisesti yleisö ei ensimmäisenä oleta salaisuuksien löytyvän Mikki Hiiren taikakirjasta. Kun Pertti Papin Poika Parantajainen kaataa ihmisiä lavalla ja kertoo parantuneista sieluista ei yleisö lähtökohtaisesti ajattele hänellä olevan korvanappia, johon salainen avustaja lukee Facebookista ongittuja tietoja katsojista. Meidän skeptikoiden tehtäväksi jää tämänkin mahdollisuuden tuominen julkisuuteen.

KAHTEENVETO

OLEN SIIS JATKOSSAKIN LAVALLA MENTALISTI joka lukee ajatuksia ja saa ihmiset uskomaan ihmeisiin. Naantalın Muumimaaailma on satumaa, jossa asuu Muumeja. Kun japanilainen turisti kysyy ”voiko näitä olentoja nähdä jossakin luonnonvaraisena”, ei se vielä tarkoita, että Muumimaaailman pääsylippuun on liitettävä ilmoitus jossa kerrotaan, että tämä on vain satua eikä muumeja oikeasti ole olemassa.

Samalla tavalla minulla on täysin vapaat kädet taikuiden, mentalismin ja teatterin keinoin esittää ajatustenlukijaa, jolla on kykyjä joihin monet haluavat uskoa. Sen sijaan lavan takana astuisin ensi kerran harhaan, jos en ymmärtäisi esityksen päättyneen. Toisen kerran astuisin harhaan, jos käyttäisin osaamistani muuhun kuin viihteen ja taiteen tekemiseen. Kolmas ja minulle pahin harha-askel olisi katsella ympärilleen, ymmärtää ympärillä vellova epäeettinen huuhaa ja olla tekemättä mitään.

Teen ihmisiä iloiseksi, mutta pilaan myös monen henkilön päivän kertomalla, että ajatus ei liikuta pöydällä olevaa haarukkaa vaan siihen tarvitaan magneetti. Siksi olen sekä mentalisti että julkiskeptikko.

PETE POSKIPARTA